

D ů v o d y:

Nižší soudy vycházely správně z předpokladu, že si Ella S-ová jménem vlastním i jménem své poručenky Eriky Františky S-ové vyhradila při roku dne 4. března 1929 lhůtu do 1. května 1929 k dědické přihlášce ze závěti z roku 1925. Tuto přihlášku učinila pak jménem vlastním podáním ze dne 30. dubna. Jménem své poručenky podáním z téhož dne přihlásila se k dědictví ze závěti ze dne 26. března 1922, vyhradivši si přihlásiti se z pozdější závěti, najde-li se. Pozůstalostní soud zamítl jejich přihlášky z domnělé závěti z roku 1925 proto, že neprokázala tento dědický důvod. Rekursní soud toto rozhodnutí potvrdil, dodav, že dědičky tuto závěť nepředložily, aniž tvrdily, kde jest, že tudíž nepodaly průkaz ve smyslu § 799 obč. zák. Tato rozhodnutí, pokud jde o dědickou přihlášku Elly S-ové, odporují předpisu § 121 nesp. říz., který ustanovuje, že každá dědická přihláška učiněná v předepsané formě má býti soudem přijata. Důkaz dědického důvodu může býti podán dodatečně. O přihlášce Elly S-ové není pochybnosti, že formou odpovídá zákonu (§ 121 nesp. říz. a §§ 799 a 800 obč. zák.). Měla tudíž býti přijata na soud a k výkazu dědického důvodu měla býti dědičce dána lhůta. Proto bylo jejímu dovolacímu rekursu vyhověno. Věci pozůstalostního soudu bude, by dědičce ustanovil lhůtu k řečenému průkazu, vyslechna po případě účastníky (§ 2 čís. 5 nesp. říz.). Pokud jde o dědickou přihlášku nezletilé Eriky Františky S-ové, odporují rozhodnutí nižších soudů spisům, neboť rozhodly o přihlášce, kterou nepodala, a pominuly přihlášku, kterou podala, totiž přihlášku ze závěti ze dne 26. března 1922. Proto bylo nutno obě usnesení v tomto směru zrušiti a naříditi, by pozůstalostní soud o ní rozhodl. O její přihlášce ze závěti z roku 1925 prozatím nelze jednati. Nutno připomenouti, že o promeškání lhůty dědičkami k dědickým přihláškám nelze mluvit již proto, že pozůstalostní soud podle spisů jim dosud ve smyslu § 120 nesp. říz. neurčil lhůtu. Ohledně nezletilé dědičky platí ostatně předpis § 120 druhý odstavec nesp. říz. Proto bylo i dovolacímu rekursu nezletilé Eriky Františky S-ové vyhověno a uznáno, jak se stalo.

Čís. 9524.

Nemůže býti pozemkové služebnosti, kde není rozumného důvodu, by se jednoho pozemku užívalo ve prospěch druhého. Prospěch nemusí se však jeviti v majetkové hodnotě.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1930, R I 946/29.)

Žalovaní chodili po pozemcích žalobců pro vodu k studánce pozemku čís. kat. 117 (patřícím osobě třetí). Žalobou, o niž jde, domáhali se žalobci proti žalovaným rozsudku, že vlastnictví žalobců k pozemkům není nijak obmezeno a že žalovaní jsou povinni to uznati a zdržeti se všeho zasahování do vlastnictví žalobců. V žalobě tvrdili žalobci najmě, že žalovaní nepotřebují choditi ke studánce po pozem-

cích žalobců, ježto mají na svých pozemcích vlastní studně. Žalovaní namítli vydržení práva choditi po pozemcích žalobců. Proce s ní soud prv é stolice uznal podle žaloby v podstatě proto, že stav studní i v usedlostech žalovaných i na pozemku čís. kat. 117 jest takový, že veškeré tyto studně při nynější své úpravě obsahují vodu nepoživatelnou, že stav ten lze v usedlostech žalovaných snadno odstraniti, že zejména studánka na pozemku čís. kat. 117 neposkytuje vodu za nynější úpravy studně poživatelnou a že proto nemůže býti řeči o tom, že brání vody ze studánky jest pro usedlost žalovaných spojeno s hospodářským prospěchem neb užitkem, že není splněna podmínka, kterou ustanovení § 473 obč. zák. klade pro tvrzenou služebnost, že již z tohoto důvodu nemohlo dojíti k vydržení takové služebnosti a nebylo proto třeba, by soud zjišťoval i další okolnost, zda žalovaní tvrzené právo po dobu nejméně třiceti let skutečně vykonávali jako právo vlastní. Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu a vrátil mu věc, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y : Právní názor prvního soudce, že k vydržení služebnosti cesty po pozemcích žalobců k brání vody ze studánky na pozemku čís. kat. 117 pro hospodářské potřeby nemovitosti žalovaných, nemohlo dojíti proto, že hospodářská potřeba nemovitosti žalovaných nebyla dokázána, byl by jen tehdy správným, kdyby bylo zjištěno, že skutečně cesta po pozemcích žalobců ve spojitosti s bráním vody ze studánky žádný prospěch žalovaným neposkytovala a poskytovat ani nemohla. Podle předpisu §§ 472 a 473 obč. zák. nemůže totiž býti služebnost jen tehdy považována za právně platnou, když oprávněnému vůbec žádný prospěch neposkytuje a poskytovat nemůže. Prospěch nemusí spočívat v tom, že by skutečně rozmnožoval jmění nabývacího, ani nemusí již existovat v čase zřízení, může také býti jen občasný, příležitostný, může také sloužiti jen k pohodlí, nebo může jen podle zvláštní představy oprávněného sloužiti k jeho prospěchu (viz Stubenrauch Komentář §§ 472 až 474 obč. zák.). První soudce nezjistil, že tvrzená služebnost cesty žalovaným neposkytovala zcela žádný prospěch ve směru právě vylíčeném. Žalovaní dokazovali vydržení práva cesty po pozemcích žalobců z důvodu, že ze svých usedlostí chodili pro vodu ve studánce na pozemku čís. kat. 117 za účelem brání vody vůbec, kdykoliv toho bylo na usedlostech žalovaných třeba, zejména při nedostatku vody neb při jiných závadách, na p. když voda v jich studnicích byla kalná. Dle dobrozdání soudních znalců jest voda ve studnicích žalovaných nepoživatelná a jest zapotřebí zákroku studnařského, by se stala pro potřebu žalovaných vhodnou. Znalci podali posudek o upotřebitelnosti vody ve studánce jen se stanoviska použitelnosti k vaření a k pití, pro lidskou potřebu, vyjádřili se o této vlastnosti vody jen podle nynějšího stavu v čase místního ohledání, nevyjádřili se však o tom, zda vody nelze použiti k jiným hospodářským potřebám, na př. pro dobytek, k praní, mytí atd. jako vody užitkové, ač toho vzhledem k obsahu práva žalovanými tvrzeného bylo zapotřebí; znalci se nevyjádřili a přirozeně ani vyjádřiti nemohli, zda voda ve studánce nebyla v době a v létech před místním ohledáním poživatelná, ať již jako voda pitná nebo jako voda užitková, jak to

bude v době pozdější, kdyby se na př. větším přítokem vody (dešti) voda zčistila. Žalobcové ve svém přednesu i jako strany slyšení a všichni svědci seznali, že vody v jistém směru žalovaní užívali, takže jistý výkon jest přiznán. Nemůže býti zajisté posudek znalecký jen tak vykládán, že by byla voda ve studánce jen tehdy použitelná, kdyby byla studánka zařízena podle ustanovení vyhlášky ze dne 29. prosince 1922, čís. 4 z. zák. 1923. Není pochybno a vyplývá ze znaleckého posudku, že i podle nynějšího stavu jest nepoužitelnost vody jen zjevem přechodným, a nemá proto posudek soudních znalců význam pro právní posouzení rozepře. Budiž tu zdůrazněno, že studánka patří osobě třetí, mimo strany stojící, která může se studánkou volně nakládati (§ 362 obč. zák.) pokud by tím nezasahovala v práva osob třetích (§ 364 obč. zák.), může ji kdykoliv vyčistiti, nebo jinak zaříditi, a nelze říci, že by žalovaní pozbyli všech práv na cestu po pozemcích žalobců opírajících se o vydržení, kdyby voda ve studánce byla, přechodně, dočasně k používání nezpůsobilou a že by po odstranění závady musili práva ta znovu od počátku nabývat. Poněvadž jde o stav přechodný, nikoli o zánik služebného statku (§ 525 obč. zák.), lze mluvit nejvýše jen o stavení výkonu služebnosti, což na dobu vydržecí po rozumu ustanovení § 1478 obč. zák. vůbec vliv míti nemůže, jelikož toto ustanovení o promlčení předpokládá, že právo vydržované může býti vykonáváno, a nemá okolnost ta vliv na dosavadní výkon služebnosti žalovaných. První soudce vzhledem k znaleckému posudku všiml si jen otázky použitelnosti vody se stanoviska lidské potřeby, nevzal v úvahu jiný způsob užívání vody, nevzal v úvahu, že jde o dočasné zastavení výkonu brání vody a následkem toho se nezabýval otázkou vydržení do dne podání žaloby a jest napadený rozsudek tak neúplný a kusý podle § 496 čís. 2 a 3 c. ř. s., že nemůže býti přezkoumán a musil býti zrušen. I bude na prvním soudci, by podle shora uvedených směrnic vyšetřil a zjistil, jakým způsobem do dne podání žaloby žalovaní užívali studánky na pozemku čís. kat. 117 a za tím účelem po pozemcích strany žalující patřících chodili, zdali chůzi tu vykonávali jako své právo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatelé míní, že odvolací soud nebyl oprávněn odchýliti se od rozhodnutí prvního soudu, neopakovav důkazy, neboť prý jde jen o skutkovou otázku. V tom jim nelze přisvědčiti, vždyť jedinou otázkou, kterou nižší soudy řešily, jest, zda sporná služebnost má vlastnosti předpokládané u pozemkové služebnosti podle předpisu § 474 obč. zák., zda jest s držbou pozemků žalovaných spojena tak, aby se jich mohlo prospěšněji nebo pohodlněji užívat, a oba soudy ji řeší na témže skutkovém základě. Není ve sporu tvrzeno, že sporný chodník by sám o sobě poskytoval těmto pozemkům prospěch, nýbrž že jej poskytuje jenom ve spojení se studánkou tak, by k ní žalovaní měli přístup a mohli z ní bráti vodu pro svá hospodářství. V tom směru jest přisvědčiti odvolacímu soudu, že skutkový stav věci, zjištěný

prvým soudem, nepostačuje k rozřešení této otázky. Prvý soud se obmezil na to, zda žalovaní potřebují pro své hospodářství vodu ze studánky, a rozřešil ji záporně, zjistiv jen, že si mohou upravit své studně tak, by jim úplně vyhovovaly. Žalovaní jsou v držbě služebnosti bráni vody ze studánky i v držbě služebnosti chodníku k ní. Žalobci jako vlastníci služebného pozemku se brání proti tomu, že si žalovaní služebnost chodníku osobují. Jde o typickou zápůrčí žalobu ve smyslu § 523 obč. zák., při níž žalobci dokazují vlastnictví pozemku a osobování služebnosti žalovanými a tito se brání námitkou vydržení služebnosti. Je to žaloba o plnění. Pokud jde o náležitosti pozemkové služebnosti podle § 473 obč. zák., je přisvědčiti odvolacímu soudu, že nemůže býti služebnosti tam, kde není rozumného důvodu, by se jednoho pozemku používalo ve prospěch druhého (Gl. U. čís. 6195). Kde však se tvrdí jakýkoliv rozumný důvod pro prospěšnější nebo pohodlnější užívání pozemku, může býti služebnost po právu. Odvolací soud správně praví v důvodech svého rozhodnutí, že se prospěch nemusí jeviti majetkovou hodnotou. Na příklad může záležitosti prospěšnější užívání panujícího pozemku v tom, že vlastník nemusí jezdit po svém, nýbrž může jezdit po cizím pozemku (sb. n. s. č. 3915). V souzeném případě odvolací soud správně uznal, že se první soud neobíral otázkou, zda žalovaní brali vodu ze studánky také pro jiné účely než pro lidskou potřebu a za mimořádných okolností. Proto správně uznal, že jednání v prvé stolici bylo kusé podle § 496 č. 2 a 3 c. ř. s.

Čís. 9525.

Sudiště podle § 104 j. n. jest v zásadě sudištěm na výběr; aby bylo sudištěm výlučným, muselo by to býti mezi stranami umluveno způsobem uvedeným v § 869 obč. zák.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1930, R I 1005/29.)

Proti žalobě zadané na krajském soudě obchodním v Praze namítl žalovaný, že jest výlučně příslušným krajský soud v Mladé Boleslavi. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepřislušnosti. Důvody: Napadené usnesení dovozuje místní nepřislušnost z příslušnosti krajského soudu v Mladé Boleslavi jako prorogovaného soudu a na tuto soudí z toho, že strany, smluvivše se o tom v základní smlouvě odstavcem »Pro spory z této smlouvy vzešlé je příslušný okresní soud v Sobotce« chtěly učiniti tento soud a pak po dohodě dopisy mezi právními zástupci krajský soud v Mladé Boleslavi »výlučně« příslušným, zevrubněji, že výměnou dopisů ze dne 4. března a 6. března 1929 strany dodatečně ujednaly, by na místě původního výlučného soudu nastoupil krajský soud v Mladé Boleslavi zase jako výlučně příslušný (§ 104 j. n.). Tento, o slovo »je« opřený výklad byl by zajisté místním, přípustným a odůvodněným pro ujednání soudu původního, t. j. okresního soudu v Sobotce. Ale toto ujednání mohly strany změnit